

21 . Alba Iulia | Punct: Dealul Furcilor, str. Izvor, (proprietatea SC Andreeas Company SA) | Anul: 2005

Anul: 2005

Cod RAN: 1026.04

Perioade: Antichitate, Evul Mediu, Perioadă neprecizată

Epoci: Epoca romană timpurie, Epoca medievală timpurie, Evul Mediu, Perioadă neprecizată

Tipuri sit: tip neprecizat, obiect izolat

Categorii sit: Domestic, Religios, ritual și funerar, Neatribuit

Autori: Marius Mihai Ciută

Instituții: Universitatea "1 Decembrie 1918", Alba Iulia

Raport

În luna martie a anului 2005, ca urmare a solicitării cu nr. 117/03.2005 venită din partea DCCPCN Alba, am primit documentația necesară pentru descărcarea de sarcină arheologică a unei parcele aflate în intravilanul orașului Alba Iulia, zona Dealul Furcilor - Strada Izvor (Str. Nicolae Labiș, f.n.), în vederea construirii a două locuințe familiale de către proprietarul SC. Andreeas Company S.A. Proiectul viza o suprafață de aprox. 456 m², teren construibil, defalcat în două parcele identice. Până la momentul debutului cercetărilor arheologice (2005), terenul a fost ocupat de culturi agricole. Cum din arealul înconjurător al zonei respective erau cunoscute rezultatele cercetărilor arheologice obținute în urma unor cercetări sistematice¹ dar și a repetatelor descărcări similare de sarcină arheologică din ultimii 5-10 ani, și erau cunoscute unele areale cu depuneri de interes arheologic, în conformitate cu legislația existentă și cu prevederile specifice regimului de patrimoniu al orașului Alba Iulia, situația a necesitat efectuarea unor cercetări de descărcare de sarcină istorică.

Acestea au fost efectuate, în urma semnării contractului nr. 1034/2005, între Univ. Alba Iulia, în calitate de executant și proprietarul terenului, reprezentat prin dl. Vasile Bucur, în calitate de beneficiar și finanțator. Lucrările arheologice s-au efectuat, în perioada 23.03.–01.04.2004.

Zona cercetată se află pe terasa întinsă a platoului Cetății Alba Iulia (altitudine relativă: 242 m), spre V, în intravilanul orașului, pe teritoriul vechiului oraș Apulum (Apulum II). Pentru o localizare mai precisă precizăm faptul că punctul investigat arheologic se află la aprox. 200 m spre VSV față de monumentul martiriului lui Horea și Cloșca; 100 m E de DJ 107A, ce duce spre localitatea (suburbia) Pâclișa; la cca. 80 m spre V de Strada Izvorului.

Din punct de vedere topografic, în conformitate cu datele expertizei și a măsurărilor efectuate din punctul de stație 100, cu nr topo 4346/2/5/2 și 4347/1/2 (cu ajutorul aparatului THEO 020a în sistemul de proiecție Stereo `70), parcela prezintă următoarele coordonate: 184°30'55" față de Catedrala Catolică, 38°60'40" față de Moara Bălcescu. Parcela totală ce cuprinde ariile (parcelele) ce urmează a fi supuse cercetării respectiv construirii, are o formă relativ dreptunghiulară (C.F. 29.011), relativ plană (cu ușoare alveolări), cu laturile lungi (108 m) orientate NE–SE, cu suprafața totală de 3176 m². Ca vecini, menționăm: la N str. Nicoleta Labiș; la V vecin Muntean F.; la E vecin SC Industrie Mică și Servicii SA iar la S, drum de acces f.n. Cele două parcele construibile, identice ca formă și dimensiuni, aveau câte 228 m², cu forme neregulate, dictate de arhitectura complexă.

Conform informațiilor deținute la momentul debutului cercetărilor, se bănuia faptul că în areal se pot afla limitele orașului roman (Apulum II – Municipium Septimius Severus), mai precis limita periferiilor sud-vestice ale acestuia, precum și sporadice urme ale locuirilor medievale timpurii. Documentarea prealabilă s-a concretizat prin studiul rapoartelor realizate anterior în urma lucrărilor similare în arealul apropiat și deplasarea (cercetarea de teren) în vederea familiarizării cu arealul și pozițiile descoperirilor anterioare. Trebuie să menționăm aici faptul că pe arealul imediat învecinat, la S, ocupat de proprietățile Stanciu Mihai

și Mihăilescu Florin Gabriel, au fost efectuate descărcări de sarcină în anul 2003 (de către dr. R. Ciobanu, cercetător de la MUAI) respectiv semnatarul acestui raport (august 2004).

Precizăm faptul din rapoartele cercetărilor mai sus amintite, reieșea situația lipsei depunerilor de interes arheologic, situație relevată pe un perimetru a cărui limită nordică se afla la aprox. 20 m spre S de perimetrul aflat în atenția noastră. Din informațiile anterioare reieșea faptul că sterilul de culoare galbenă (argila loess-oidă) apare foarte aproape de suprafață, situație confirmată și de o gropi recent efectuate de proprietarii vecini pentru amplasarea căminelor de apă, dar și de drumul de pământ ce face legătura între proprietate și DJ 107A. Din informațiile obținute de la localnici, am aflat faptul că în anii '40-'50, locuitorii orașului au procedat la exploatarea masivă a lutului din acest areal în scopul fabricării de cărămizi.

La momentul deplasării la fața locului, proprietarul procedase la trasarea limitelor spațiului vizat pentru construcție, ocazie cu care am codificat cele două areale distincte ce urmau a fi descărcate (aflate la distanță de cca. 38 m), după cum urmează: parcela aflată la N, în imediata apropiere a străzii N. Labiș a devenit „Parcela A” în vreme ce parcela aflată la S, a devenit „Parcela B”.

Suprafața cercetată (săpată) efectiv, sistematic, a fost de aprox. 160 m² (100 m² pentru „Parcela A” respectiv 60 m² pentru „Parcela B”, la care se adaugă și sondajele suplimentare realizate pe ductul fundațiilor locuințelor, la care s-a realizat supravegherea permanentă, pe o suprafață de peste 20 m². Practic, suprafața totală investigată a ajuns astfel la aprox. 200 m², cca. jumătate din suprafața totală construibilă.

Au fost practicate nouă unități de cercetare, după cum urmează: pentru „Parcela A”, au fost efectuate cinci secțiuni de control și informare stratigrafică:

- SI/2005, plasată în extremitatea sudică a „Parcelei A” cu dimensiunile de 14 x 2,20 m, orientată E-V, situată în extremitatea sudică a parcelei construibile;

- SII/2005 = 5 x 2 m, sondaj orientat N-S, situat pe latura de E a parcelei;

- SIII/2005 = 11 x 1,5 m, orientată N-S, situată pe latura de V a parcelei;

- SIV/2005 = 11 x 1,5 m, orientată N-S, paralel cu S III, cu martor de 3 m lăsat între ele;

- SV/2005 = 11 x 1,5 m, orientată N-S, paralel cu S IV, cu martor de 3 m lăsat între ele;

- CI/2005, cas. de verificare planimetrică și stratigrafică, executată între extremitățile sudice ale SIII și SIV, cu dimensiunile de 2,5 x 2,5 m.

pentru „Parcela B”, au fost efectuate trei secțiuni de control și informare stratigrafică:

- SVI = 14 x 1,5 situată în extremitatea vestică a parcelei;

- SVII = 14 x 1,5 paralela cu SVI, cu martor de 5 m între ele;

- SVIII = 14 x 1,5 situată în extremitatea estică a parcelei paralelă cu SVII, cu martor de 5 m între ele.

Lipsa oricăror urme de depuneri cu relevanță arheologică a făcut ca aceasta din urmă să fie segmentată în trei casete-carouri distincte (Cc1 – Cc3), cu dimensiunile de 2,5 x 1,5 m.

SI/2005 - după îndepărtarea stratului vegetal (arabil), 0-0,30 m, de culoare brun-închisă, argilos-lutos, dificil de săpat ca urmare a prezenței rădăcinilor de lucernă, lipsit de materiale arheologice, la adâncimea de aprox. 0,30-0,65 m. s-a profilat un strat diferit la culoare, brun-gălbui, în care apăreau sporadic materiale arheologice (fragmente ceramice medievale și, foarte rar, fragmente de cărămizi romane), fără a constitui o depunere propriu-zisă specifică unei locuiri, iar sub acesta, de la adâncimea de 0,65-0,70 m, a apărut stratul considerat de noi a fi sterilul arheologic, loess-oid. Pentru o imagine clară a stratigrafiei, în toate carourile secțiunii s-a procedat la adâncirea și în acest strat, chiar dacă el nu a furnizat absolut nici un material, până la 0,75 m.

SII/2005 - succesiunile stratigrafice sunt identice cu cele din SI, lipsite de materiale sau contexte arheologice

SIII/2005 - în jumătatea sudică a unității de cercetare (c. 6-7) s-au profilat, în nivelul aflat imediat sub stratul vegetal (0,30-0,60), în apropierea profilului estic, o serie de fragmente de tegulae și cărămizi de

origine romană, amestecate cu materiale de construcție (mortar, pietre), resturi de lemn carbonizat, dispuse sub forma unui „covor” orizontal, sub care a apărut un strat cu grosimi diferite (2-6 cm) de lut ars (chirpici) de culoare cărămizie, fără a avea consistență (foarte sfărâmbicios), codificat B1/2005. Imediat sub această amenajare (-0,70 m), ușor alveolată în zona sa centrală, s-a atins sterilul arheologic, galben loessoid.

În c. 3-6, la răzuirea fundului secțiunii după atingerea parțială a sterilului arheologic (în capătul nordic și sub amenajarea amintită, s-a conturat un complex de mari dimensiuni (cca. 5 m), care prin culoarea sa mai închisă, părea a se adânci în galbenul steril. Dacă la prima vedere părea a se prezenta sub forma unei locuințe semi-adâncite, la procedarea prin golire, s-a constatat că acest complex se adâncea sub o formă relativ regulată, semănând, vag, cu un șanț de mari dimensiuni, cu lățimea de cca. 5 m și adâncimea de 1,5 m, având pereții aproape drepecți (verticali) și fundul drept.

Materialul arheologic recuperat din complex a fost deosebit de sărac, și a constat din puține fragmente ceramice (amestecate, din epocă romană dar și medieval timpurie), lentile de cenușă și lemn carbonizat, fragmente de tegulae. În zona centrală a complexului adâncit, la diferite adâncimi (aflate deasupra fundului complexului) au apărut, în asocierie cu pietre de râu și resturi menajere, trei blocuri din calcar, ecarisate (P1, P2, P3), dintre care una păstra urmele șpițului și dălții (P2), având diferite dimensiuni: 30 x 34 x 48, 26 x 38 x 45 respectiv 24 x 40 x 35. Din poziția lor, neregulată, haotică, și poziționarea la cca. 25-40 cm deasupra fundului gropii, rezultă abandonarea (aruncarea) lor într-o fază cert ulterioară realizării ei.

Studiul atent al profilului stratigrafic de E a confirmat dealtfel faptul că groapa cobora, de fapt, dintr-un nivel aflat deasupra celui cu amenajarea de tegulae, ceramică medievală și chirpici, probabil din epoca medievală, dacă nu cumva chiar mai recentă (modernă?). Pe fundul complexului adâncit, orientată E-V, a apărut o groapă ovală (G2) cu dimensiunile de 1 x 0,65 x 0,35 m, în cadrul căreia au fost descoperite, sub un strat de cărămizi, câteva oase de animale, lemn carbonizat și o unealtă din os. Fundul complexului s-a conturat, relativ plan, oprindu-se pe un strat dur de loess, la o adâncime de 1,50 m față de nivelul actual de călcare și 0,65-0,70 de la conturarea ei în sterilul arheologic.

SIV/2005 - în extremitatea sudică a secțiunii, în c. 7, sub stratul vegetal s-a conturat de la adâncimea de cca. 0,50 m, intrând sub profilul vestic, o groapă (G1/2005) căpăcuită de un strat de arsură, care se adâncea în stratul steril. De formă relativ rotundă, având diametrul de cca. 1,5 m, aceasta a fost golită la șpaclu, din umplutura ei fiind recuperate materiale arheologice puține (fragmente ceramice de sec. X-XI, o fusaiolă fragmentară, fragmente de tegulae romane), precum și urme de cenușă și lemn carbonizat. Caracterul menajer al gropii a fost relevat și de prezența unor resturi faunistice fragmentare. În caseta executată în dreptul acestei gropi, a fost surprinsă extremitatea sa vestică, materialele recuperate fiind și mai sărace. Pentru a se confirma faptul că în această secțiune nu se prelungește complexul de mari dimensiuni din SIII, s-a procedat la adâncirea în stratul galben loessoid surprins la adâncimea de 0,70 m, cu încă 0,40 m în scopul eliminării oricărui dubiu în ceea ce privește prezența aici a sterilului arheologic. Situația a confirmat prezumțiile, respectiv lipsa prelungirii complexului în această direcție, respectiv existența unui șanț de mari dimensiuni care să parcurgă, de la E-V, parcela supusă cercetării.

SV/2005 - succesiunile stratigrafice sunt identice celor din secțiunile I și II.

S.VI/2005 - succesiunile stratigrafice sunt identice celor din secțiunile I și II.

S.VII/2005 - succesiunile stratigrafice sunt identice celor din secțiunile I și II.

S.VIII/2005 - succesiunile stratigrafice sunt identice celor din secțiunile I și II.

Stratigrafia generală a perimetrului descărcat de sarcină istorică se prezintă astfel:

0 -0,30(0,35) m, strat vegetal (arat), culoare brun-gălbui, sol lutos, consistent, deranjat de lucrările agricole, lipsit de materiale sau urme de intervenții antropice de natură arheologică;

-0,35 -0,65(0,60) m, strat nederanjat de lucrările agricole, de culoare brun-gălbui, ce nu conține, la rândul său, materiale arheologice. din acest nivel s-au conturat complexe adâncite (C1 și G1);

-0,65 -0,70(0,80)

Nu este exclus, credem, ca în perimetru să fi existat depuneri arheologice de factură romană sau

medieval timpurii (sec. X-XI), însă intervențiile moderne și contemporane (exploatarea masivă a argilei galbene, nisipoase în scopul confecționării de cărămizi destinate construcțiilor) au afectat exhaustiv acel posibil strat arheologic. Culoarea brună-gălbuie și subțirimea stratului vegetal dovedește perioada scurtă de depunere a humusului, respectiv a procesului de pedogeneză. La ora actuală nu s-a semnalat existența unui strat arheologic distinct, cu depuneri arheologice.

Recomandăm atenta supraveghere a sectorului aflat la N de strada N. Labiș, contextele relevate în zona nord-vestică a perimetrul cercetat de noi și lipsa cu desăvârșire a oricăror depuneri în „Parcela B”, aflată spre S, dovedind o posibilă existență a unor depuneri similare în acea zonă.

Rezultatele cercetării arheologice preventive din perimetrul proiectatelor locuințe familiale ale SC Andreeas Company S.A., în Alba Iulia, str. N. Labiș, dovedesc faptul că acesta se caracterizează prin lipsa respectiv sărăcia depunerilor de interes arheologic (din cele 9 unități de investigare executate, doar în două au fost surprinse contexte arheologice), cele existente, relevate de investigațiile sistematice efectuate, fiind săpate și recuperate integral, motiv pentru care am recomandat eliberarea Avizului de Descărcare Arheologică.

Note

- Note:

1. D. Protase, în anii `50.

Informații suplimentare online

[Raportul 3307 din cronica.cimec.ro](#)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](#)
